

5 MEI 1945

het momentum van **WAGENINGEN**

Wim Huijser, Coen Pepplinkhuizen en Jelle de Gruyter

PROLOOG

Het is dinsdag 5 mei 1987 rond de klok van drie uur. In Wageningen heeft voor Hotel De Wereld de jaarlijkse herdenking en viering van Bevrijdingsdag plaats. 'Nu over naar Joop van Zijl,' kondigt de omroepster van dienst aan.

Het is een bijzonder jaar. Van het Koninklijk Huis zijn, naast koningin Beatrix en prins Claus, dit keer ook prinses Juliana, prins Bernhard, prinses Margriet en Pieter van Vollenhoven aanwezig. De koningin zal later die middag in de Grote Kerk het Nationaal Herdenkingsraam onthullen. Het plechtige moment op het 5 Mei Plein, dat feitelijk meer een splitsing is dan een historisch plein, wordt door de NOS live uitgezonden op televisie. Bij het Nationaal Bevrijdingsmonument, een beeld van Han Richters, wordt een krans gelegd door prins Bernhard. Daarna wordt Bernhard door de NOS-verslaggever opgewacht in de voormalige gelagzaal van het hotel. De 75-jarige prins heeft een gast bij zich: de één jaar oudere Canadese oud-generaal George Kitching. Beiden hebben op 5 mei 1945 in deze zelfde zaal deelgenomen aan de besprekingen met het Duitse opperbevel in Nederland, en Bernhard, sinds 1975 Ereburger van Wageningen, is er nadien al vele malen naar teruggekeerd.

Joop van Zijl nodigt beide heren uit plaats te nemen: 'Een ouderwets gezicht, na al die jaren,' zo stelt hij vast. 'Een bijzonder moment dat twee mensen, die hier beiden aanwezig waren in 1945 bij de capitulatie, hier weer zitten. Voor het eerst samen, onder heel andere omstandigheden.'

Prins Bernhard onderbreekt hem: 'Niet voor het eerst. *Quite a few times*. Het was bijzonder. Een heleboel herinneringen komen terug. Het was een heel unieke belevenis om hier mee te maken.'

Van Zijl: 'Twee werelden ontmoetten elkaar aan deze zelfde tafel. Voor het eerst oog in oog. Dat lijkt me een moeilijke situatie. Mensen met verschillende belangen.'

Bernhard: 'Het moeilijke voor ons was dat we niet met uitgesproken nazi's te maken hadden, maar met mensen die naar ons gevoel normale militairen waren.' De prins bevestigt dat het voor de Duitse generaal Johan-

nes Blaskowitz een heel moeilijk moment moet zijn geweest. 'Aan de andere kant had ik het gevoel dat dit een revanche was op wat Winkelman mee had moeten maken in Den Haag [sic].' Lachend: 'We zijn van dezelfde leeftijd. *The last survivors*.'

Als Van Zijl een foto laat zien van het gezelschap dat destijds op precies dezelfde plek om de tafel zat, legt Bernhard uit wie dat waren, al weet hij niet meer precies wie generaal Paul Reichelt was en wie de Duitse tolk. Wat hij ook niet meer weet is welke taal hij sprak. 'English?' Hij gaat te rade bij Kitching. 'Je sprak geen woord Duits,' legt de Canadees uit, 'al hoopten ze wel dat je dat zou doen.'

'Hoe was de sfeer?' vraagt Van Zijl. Bernhard, gelaten: 'Blaskowitz wist dat het afgelopen was.'

Van Zijl legt de kijkers uit dat er die dag twee bijeenkomsten waren. 'Hij wilde op de 5e mei niet tekenen. Hoe zat dat precies?'

Bernhard: 'Dat weet ik echt niet meer.' Hij schudt wat met het hoofd.

Kitching, destijds de adjudant van generaal-majoor Charles Foulkes, neemt het van de prins over en vertelt dat Blaskowitz een veel te groot document voorgelegd kreeg, opgesteld door juristen van het hoofdkwartier. 'Zelfs Charles Foulkes wist niet van alles wat het precies inhield.' Dus was de ondertekening een dag uitgesteld. Ook prins Bernhard lijkt het zich nu weer te herinneren en knikt.

Van Zijl: 'De volgende dag is er ondertekend: 5 mei, 16.30 uur.'

De prins lacht en maakt een gebaar dat het wel zo zal zijn. Daarop kijkt de verslaggever de Canadees aan: 'Een soort *falsification*?'

Kitching verklaart dat de Duitse generaal niet diezelfde middag wilde tekenen, omdat hij niet kon garanderen dat hij aan alles wat gevraagd werd kon voldoen. 'Hij zei: Ik geef me over, maar geef me alsjeblieft nog wat tijd. Daarom hebben we als datum de 5e aangehouden, de dag van de overgave.'

Prins Bernhard lacht weer en gebaart: 'Hij heeft een beter geheugen dan ik.' Kitching: 'Maar ik schreef er ook een boek over.'

Als Van Zijl een foto laat zien van de persconferentie buiten Hotel De Wereld, zegt de prins zich ook hiervan niets meer te herinneren. 'Het was algemeen gebabbel.'

'Het maakte ook niet uit wat je vertelde,' vergoelijkt Kitching, 'ze schreven toch wat ze wilden.'

Ten slotte vraagt Joop van Zijl naar het gevoel dat de prins is bijgebleven van de gebeurtenis. Bernhard, na enig nadenken: 'Een gevoel van ongelooflijke opluchting. Het is gebeurd. Basta!'

1 AANLOOP

14 december 1944 – 6 april 1945

Historische gebeurtenissen komen soms uit de lucht vallen, maar even vaak kennen ze een lange aanloop. Vaak ook zijn ze het resultaat van een complexe samenhang van factoren en ontwikkelingen, die zich over lange periodes uitstrekken en waarvan het belang voor de geschiedenis zich pas langzaam maar zeker ontvouwt. Dat geldt ook voor de Duitse capitulatie in Nederland op 5 mei 1945.

Het zuidelijke deel van Nederland had het moment van bevrijding al zo'n acht maanden eerder mogen beleven. Nadat de geallieerde troepen in de voorgaande dagen in hoog tempo terrein hadden gewonnen, had het er op 5 september 1944 – Dolle Dinsdag – al even op geleken dat het land nu elk moment bevrijd zou worden. Geruchten gingen rond dat bepaalde plaatsen in Zuid-Nederland al bevrijd waren en dat de Geallieerden voor het Haringvliet stonden. Een Brits radiobericht liet weten dat Breda inderdaad bevrijd was. Vlaggen en oranje vaandels werden tevoorschijn gehaald en onder zowel Duitsers als NSB'ers brak paniek uit. In werkelijkheid was de geallieerde hoofdmacht nog in Frankrijk en hadden de troepen die naar Antwerpen waren opgerukt slechts een dunne corridor in België bevrijd. De Nederlandse grens was evenwel nog nergens bereikt. Dat gebeurde pas toen op 14 september Maastricht als eerste stad van Nederland door de Amerikanen werd ontzet. De bevrijding van Eindhoven door zowel het Amerikaanse leger als de Engelsen vond vier dagen later plaats. Als we het verhaal van de bevrijding in zijn geheel willen vertellen, zouden we misschien daar moeten beginnen. Maar het verhaal dat indirect de opmaat vormt voor de gebeurtenissen in Wageningen op 5 mei 1945 begint pas op 14 december 1944. Op die dag werd dr. Hans Max Hirschfeld, secretaris-generaal van het ministerie van Handel en Nijverheid en van Landbouw en Voedselvoorziening, onverwacht opgebeld door de Duitse jurist en *Beauftragte* van de Rijkscommissaris voor de provincie

Zuid-Holland, dr. Ernst A. Schwebel. Die deelde hem mee dat *Reichskommissar* Arthur Seyss-Inquart vanuit Apeldoorn, waar hij sinds september van dat jaar zijn hoofdkwartier had, naar Den Haag was gekomen en voor een eventuele bespreking ter beschikking stond.

Wat was het geval? Een steeds nijpender probleem in met name West-Nederland vormde de voedselvoorziening en -verdeling. Tot september 1944 was er nog geen groot tekort aan betaalbaar voedsel. Echter, naar aanleiding van de door de Nederlandse regering in Londen uitgeroepen algehele spoorwegstaking, vanwege de op handen zijnde militaire Operatie Market Garden, had Seyss-Inquart gereageerd met een embargo: levensmiddelen en brandstof mochten niet meer naar het westen van het land worden vervoerd. Gevolg was dat door de ontstane tekorten een ‘hongerwinter’ niet meer te voorkomen leek. Samen met regeringscommissaris voor de Voedselvoorziening ir. Stephanus L. Louwes had Hirschfeld op alle mogelijke manieren geprobeerd de voedsel- en energievoorziening op gang te houden. Met een door hen beiden opgerichte overheidsrederij konden schepen, met toestemming van de Duitsers, voedsel over het IJsselmeer naar het Westen transporteren, waardoor het voorzieningenniveau daar op een minimaal peil kon worden gehandhaafd. Hirschfeld had van de Duitsers de toezegging geëist dat de schepen die onder de vlag van de Centrale Reederij voor de Voedselvoorziening voeren niet gevorderd zouden worden.

Al sinds kort voor de Duitse inval in Nederland op 10 mei 1940 was Hirschfeld waarnemend secretaris-generaal van het departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart (Economische Zaken). Na de Duitse inval en de daaropvolgende vlucht van de ministers naar Londen, werden de secretarissen-generaal belast met de eindverantwoordelijkheid voor hun departementen. Korte tijd daarna was hij eveneens waarnemend secretaris-generaal van Landbouw en Visserij geworden. De opdracht van de uitgeweken regering luidde dat, zolang het in het belang was van het Nederlandse volk, de secretarissen-generaal, net als alle andere ambtenaren, loyaal moesten samenwerken met de Duitse bezettingsautoriteiten. Hirschfeld, die een Joodse vader had en daarmee door de Duitsers als ‘half-Jood’ werd gezien, zou al snel de meeste contacten onderhouden met de bezetters. Vanaf het moment dat een belangrijk deel van de Nederlandse import en export door de oorlogssituatie wegviel, was Hirschfeld medeverantwoordelijk voor ‘adviezen’ aan het bedrijfsleven die de opmaat waren voor de inschakeling van een groot deel van de Nederlandse industrie bij de Duitse oorlogvoering. Hoewel dit tijdelijk voor een economische opleving zorgde, maakte Hirschfeld zich in oktober 1941 bij een deel van de

Nederlandse bevolking impopulair door, samen met zijn collega's van Justitie en Binnenlandse Zaken, een proclamatie te ondertekenen waarin werd gesteld dat alle wetten en voorschriften, ook die door de bezetter waren uitgevaardigd, onvoorwaardelijk moesten worden nageleefd.¹ Ofschoon het Hirschfelds beleid was om tewerkstelling van (werkloze) Nederlandse arbeiders in Duitsland te voorkomen, werd hij er door diverse omstreken beslissingen die hij in de loop van de oorlog had genomen niet geliefder op. Daarbij toonde hij zich een fel tegenstander van gewapend verzet en van werkstakingen, omdat deze aanleiding vormden voor harde represailles. Hoewel hij meerdere malen overwoog ontslag te nemen, bleef Hirschfeld gedurende de gehele bezettingstijd op zijn post.

Duitse propaganda.

Een merkwaardige bespreking

Op de koude winternamiddag van 14 december ontmoetten Seyss-Inquart en Hirschfeld elkaar in het kantoor van Schwebel, dat was gevestigd aan het Noordeinde. Nadat deze laatste de kamer had verlaten, volgde een gesprek tussen beiden van ruim drie uur, waarin zowel de voedselvoorziening, de spoorwegstaking, de razzia's ten behoeve van de arbeidsinzet, als de algehele militaire situatie aan de orde kwamen. Het was hun eerste gesprek onder vier ogen sinds het begin van de bezetting. Zoals Hirschfeld achteraf zou constateren, was het ook een 'merkwaardige bespreking'. Hirschfeld wees erop dat Zeeland als overschotgebied was weggefallen, waardoor al het voedsel nu uit de noordoostelijke provincies moest komen. Alles hing daarbij af van het scheepvaartvervoer over het IJsselmeer.

De Rijkscommissaris bracht vervolgens de spoorwegstaking ter sprake en merkte fijntjes op dat de Nederlanders hem in feite een dienst hadden bewezen. Na een oproep van Radio Oranje met het codebericht 'De kinderen van Versteeg moeten onder de wol' hadden op 17 september van dat jaar 30.000 personeelsleden van de NS het werk neergelegd. Het verloop van de oorlog had volgens Seyss-Inquart de Duitsers weinig andere keus

Hans Max Hirschfeld.

Rijkscommissaris Arthur Seyss-Inquart.

gelaten dan spoorwegmaterieel te vorderen. Nu er een staking was, had Duitsland dit kunnen doen zonder zich verantwoordelijk te voelen voor de gevolgen die daaraan verbonden waren. Wat de militaire kant betrof, dreigden voor het westen van Nederland grote gevaren, zo stelde Seyss-Inquart.

De Rijkscommissaris was realist genoeg om te beseffen dat Duitsland de oorlog nooit zou winnen. Dat nam echter niet weg dat hij nooit zou toestaan dat West-Nederland als opmarsgebied voor de geallieerde aanval op Duitsland gebruikt zou worden. Hij liet er dan ook geen twijfel over bestaan dat in dat geval het hele gebied onder water zou worden gezet. De landkaart bekijkend die in Schwebels kantoor hing, leek het Hirschfeld niet waarschijnlijk dat Nederland als opmarsgebied zou worden gebruikt. Hij geloofde eerder dat de Geallieerden de Rijn tussen Emmerich en Keulen zouden oversteken om vervolgens op te rukken richting Bremen en Hamburg. Een vernietiging van West-Nederland was dan ook militair gezien volstrekt zinloos.

Daarop kwam Seyss-Inquart met de gedachte van een soort 'neutralisering' van het bezette gebied. Dit zou kunnen gebeuren door wat Hirschfeld in zijn verslag 'een uitdrukkelijke of stilzwijgende overeenkomst' tussen Duitsland en de Geallieerden noemde. Tegelijk zou dit een eerste stap kunnen zijn naar 'verdergaande contacten'. Hirschfeld vond het een 'interes-

sante' gedachte, maar toen hij, verwijzend naar de waarschijnlijke reactie van de Geallieerden, er niet enthousiast op reageerde, sloot Seyss-Inquart dit gedeelte van het gesprek af met de opmerking: 'Wij hebben nu fraai gefantaseerd.'

Vervolgens werd er gesproken over de toestand van het Nederlandse volk in het algemeen, waarbij Seyss-Inquart, zeer tot genoegen van Hirschfeld, geen rol meer voor de NSB leek te hebben ingeruimd. Ook kwamen de moeilijkheden in het beheer van het bezette gebied ter sprake, die inmiddels van een geheel andere aard waren dan in het begin van de bezettingstijd. Hirschfeld verwees in dit verband naar de onvermijdelijke bezetting van Duitsland door de Geallieerden. Ten slotte kwam nog een aantal meer concrete zaken aan de orde: 'hot issues', zoals uit het dagboek van Hirschfeld valt op te maken. Tegen negen uur 's avonds eindigde het gesprek op een wat lichtere toon.

Nog diezelfde avond, zo verklaarde Hirschfeld later tegenover de Parlementaire Enquêtecommissie Regeringsbeleid 1940-1945 (PEC),^{*} had hij het gesprek opgeschreven.^{**} Zijn verklaring dat hij de volgende dag, het belang van het gesprek en vooral de opmerkingen van de Rijkscommissaris over een mogelijke neutralisering inziend, onmiddellijk actie had ondernomen, was echter aantoonbaar onjuist.

Anders dan Loe de Jong in zijn standaardwerk *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog*² vermeldt, had Hirschfeld op vrijdagochtend 15 december eerst een bespreking in Amsterdam bij de Centrale Reederij voor de Voedselvoorziening. Die middag was hij, terug in Den Haag, in een groter gezelschap opnieuw bij Seyss-Inquart voor een verdere bespreking van de voedselsituatie. Daaraan nam ook Louwes deel. Hierbij werd gesproken over de Centrale Reederij, de kwestie van rantsoenering en over de rol van de politie. Het deed Hirschfeld een bijzonder genoegen, zo valt in zijn dagboek te lezen, dat de Duitse perschef Friedrich Wimmer in een debat met hem een gevoelige nederlaag leed. Ook werd het Hirschfeld

* Deze parlementaire enquête richtte zich op het regeringsbeleid der kabinetten-De Geer, -Gerbrandy I en II, -Gerbrandy III en -Schermerhorn, vanaf de Duitse inval in Nederland op 10 mei 1940 en de oorlog met Japan tot aan de opening van de zitting der voorlopige Staten-Generaal op 20 november 1945, alsmede naar het voorafgaande beleid voor zover dit er onmiddellijk verband mee hield. De enquête werd tussen 1947 en 1956 gehouden op basis van een voorstel van PvdA-fractievoorzitter jhr. dr. M. (Marinus) van der Goes van Naters.

** Hierbij valt op te merken dat Hirschfelds oorspronkelijke dagboeknotities op een aantal punten minder uitvoerig zijn dan de gespreksnotitie die in de PEC-bijlagen is afgedrukt.

duidelijk dat Seyss-Inquart zich zeer in de materie had verdiept en zijn volledige medewerking wilde verlenen om de dreigende hongersnood in West-Nederland te voorkomen. ‘Van Duitse zijde voelde men ook de verantwoordelijkheid,’ zo constateerde hij, ten slotte verwijzend naar het feit dat de standpunten van hemzelf en Louwes ‘na bijna 2 maanden de overwinning (hadden) behaald’.

Raadpleging van de achterban

Op zaterdagochtend 16 december, de dag waarop de Wehrmacht overging tot het Ardennenoffensief, gaf Hirschfeld een persconferentie, waarin hij de onwenselijkheid van een rantsoenverhoging benadrukte. Voor de zondag vermeldt zijn dagboek geen activiteiten. Vervolgens voerde hij die maandag in Apeldoorn een moeizaam gesprek met dr. H. Fischböck, commissaris-generaal voor Financiën en Economische Zaken en net als Seyss-Inquart een Oostenrijker. Echter pas op dinsdagmiddag 19 december, zo blijkt uit Hirschfelds dagboek, was hij in de gelegenheid om zijn achterban te raadplegen over het ‘merkwaardige gesprek’ met Seyss-Inquart.

Hij had die middag een bespreking met een viertal heren: zijn vriend H.L. Woltersom, jhr. A.M. Snouck Hurgronje (voormalig secretaris-generaal van Buitenlandse Zaken en voorzitter van het college van secretarissen-generaal), L.J.A. Trip (de afgetreden president van De Nederlandsche Bank) en mr. W.G.F. Jongejan (voorzitter van de Ondernemersraad voor Nederlands-Indië), een groepje intimi dat wel vaker bij elkaar kwam om over actuele kwesties van gedachten te wisselen. Voor Hirschfeld functioneerde het als een soort *brain trust*. Ofschoon zijn dagboek geen mel-

Jhr. A.M. Snouck Hurgronje.

ding maakt van een discussie over de opmerkingen van Seyss-Inquart, zal daar ongetwijfeld over gesproken zijn in het licht van meer algemene tekenen van een veranderde houding van de Rijkscommissaris. Het vier-tal was evenals Hirschfeld overtuigd van het belang van de suggesties van Seyss-Inquart om Nederland te 'neutraliseren'. 'Wij zijn toen,' aldus Hirschfeld later tegenover de PEC, 'tot de conclusie gekomen dat wij dit niet mochten laten liggen.'

Liese-Ausweise en voedselvraagstuk

Begin januari ontstond een soort crisissituatie in het Nederlandse ambtenarenapparaat over de kwestie van de *Liese-Ausweise*,* als gevolg van nogal ondoordachte radioaanwijzingen vanuit Londen. Bovendien hadden zich, als gevolg van kerkelijke initiatieven, nieuwe ontwikkelingen voorgedaan op het gebied van voedselvoorziening en distributie. Al met al voldoende aanleiding voor Seyss-Inquart om Hirschfeld voor een nieuw gesprek onder vier ogen uit te nodigen. Deze ontmoeting had plaats op zondag 7 januari 1945 vanaf 12.00 uur in de middag, het moment waarop de Wehrmacht in de Ardennen ondertussen weer naar zijn uitgangspositie was teruggedreven. Volgens het oorspronkelijke dagboek van Hirschfeld was het eerste en belangrijkste onderwerp van gesprek de kwestie van de *Arbeitseinsatz* en *Liese-Ausweise*. Daarna ging het vooral over de voedselvoorziening en de recente bemoeienis daarmee van het interkerkelijk overleg (I.K.O.). De Rijkscommissaris sprak, daarbij aansluitend, zijn waardering uit voor de brieven van de kerken over het voedselvraagstuk. Vooral de herderlijke brief van de bisschoppen voor Kerstmis was bij hem in goede aarde gevallen. Ook de rol van de Nederlandse politie kwam weer ter sprake, waarbij Seyss-Inquart aangaf dat het niet zou lukken deze weer aan de burgemeesters ondergeschikt te maken: 'de allerhoogste Duitse politieautoriteiten wensen daaraan niet mede te werken.' Evenals in de kwestie van de *Liese-Ausweise* stuitte hij ook hier op de grenzen van zijn mogelijkheden.

* De *Liese-Aktion* was een Duitse actie tijdens de Tweede Wereldoorlog, die tot doel had Nederlandse mannen te werven voor de Duitse arbeidsinzet. De actie stond onder leiding van de uit Duitsland overgekomen partijfunctionaris Hermann Liese. Op 24 december 1944 lanceerden de Duitsers een oproep tot arbeid gericht aan alle mannen van de jaargangen 1905 tot 1928 die afkomstig waren uit de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht. De gezinsleden van de mannen die tewerk zouden worden gesteld, zouden extra levensmiddelen ontvangen. De Duitsers probeerden de hongerige Nederlanders op deze manier lekker te maken. Bovendien zaaiden zij tweedracht door het verlenen van vrijstellingen. Mannen die over een *Ausweis* beschikten, hoefden niet naar Duitsland.

Aan het einde van het lange gesprek stelde Hirschfeld nog een vraag over de mogelijke neutralisering van het bezette deel van het land, daarmee terugkomend op de uitspraken van Seyss-Inquart op 14 december.

Het antwoord van de Rijkscommissaris was dat men dit onderwerp alleen maar voorzichtig kon 'aboucheren'. Het was zeker niet zomaar een 'fantasie' van hem geweest, zo verklaarde hij volgens Hirschfelds toelichting aan de Enquêtecommissie, maar wel degelijk 'ernst'. Men moest een dergelijke kwestie echter zeer voorzichtig aanpakken. Wel gaf Seyss-Inquart toestemming aan Hirschfeld om het voorstel over te brengen aan Nederlandse gezagsdragers, maar daarbij mocht niet zijn naam worden genoemd.³ Wellicht zou zijn radiorede van die avond de noodzakelijke 'aanknopingspunten' kunnen bieden, zo voegde hij eraan toe. De Rijkscommissaris doelde daarmee op zeer bedekte termen waarin op een overeenkomst tussen Duitsland en de Geallieerden kon worden gezinspeeld. Hirschfeld gaf daarop aan dat Seyss-Inquart moest begrijpen dat hij het onderwerp niet onder zich kon houden, wat door de ander werd begrepen.

Was nun?

Bij het afscheid meldde de Rijkscommissaris op de valreep dat hij voortaan elke week naar Den Haag zou komen (waar hij niet, zoals in Apeldoorn, waar hij sinds het najaar van 1944 met zijn staf verbleef, door gezant Otto Bene op zijn vingers gekeken kon worden*) en dat hij dan voor gesprekken met Hirschfeld ter beschikking was.

De betreffende radiorede, die op zondagavond vanaf 20.00 uur werd uitgezonden, was in feite een soort van verdediging van Seyss-Inquarts beleid en eindigde met de verwachtingsvolle woorden '*was nun?*' De rede bevatte meerdere 'aanknopingspunten', maar was vooral interessant vanwege de passage waarin hij een toespeling maakte op het militaire dilemma van de Geallieerden: 'Hoe dan ook, in dit land kun je geen oorlog voeren. Of je krijgt dit land binnen vier dagen in handen, zoals de Duitsers in mei 1940 is gelukt, of als dat, zoals in september 1944, niet lukt, komt er naamloos *Unglueck*.'

Na enkele dagen waarin Hirschfelds agenda vooral werd bepaald door kwesties rond de *Ausweise* en de voedselvoorziening, volgde er op don-

* Otto Bene was lid van de staf van Rijkscommissaris Seyss-Inquart en stond als hoogste permanente vertegenwoordiger van het ministerie van Buitenlandse Zaken op gelijke voet met de commissaris-generaal, maar had geen eigen kantoor. Politiek gezien had hij geen enkele invloed en werd hij slechts beschouwd als de 'ogen en oren' van Rijksminister van Buitenlandse Zaken Von Ribbentrop.

EEN RECONSTRUCTIE VAN DE DUITSE CAPITULATIE

Jaar na jaar vieren we op 5 mei dat de Duitse bezetters op die dag in 1945 in Hotel De Wereld in Wageningen de capitulatie tekenden, waarmee Nederland was bevrijd. Een beeld dat in ons collectieve geheugen is gegrift. In werkelijkheid capituleerden de Duitsers al in de avond van 4 mei en werd de beslissende handtekening gezet in een leger tent op de Lüneburger Heide. Vele tegenstrijdige verslagen en getuigenverklaringen hebben geleid tot mythevorming en mystificaties rondom de capitulatie en het vertekende beeld dat in Wageningen door de Canadezen de vrede werd afgedwongen. Het momentum van Wageningen vormt echter nog steeds de basis voor de jaarlijkse herdenking van Bevrijdingsdag.

In dit boek geven de auteurs een zo volledig mogelijke reconstructie van het verloop van de gebeurtenissen die vanaf half december 1944 leidden naar 5 mei 1945. Bekende gegevens worden kritisch tegen het licht gehouden. Nieuw materiaal, verkregen uit omvangrijk archiefonderzoek, leidt tot correcties en aanvullingen op het bestaande beeld. Precair hierin zijn de rollen van prins Bernhard en van de Canadese generaal Charles Foulkes.

Uitgeverij Omniboek

